

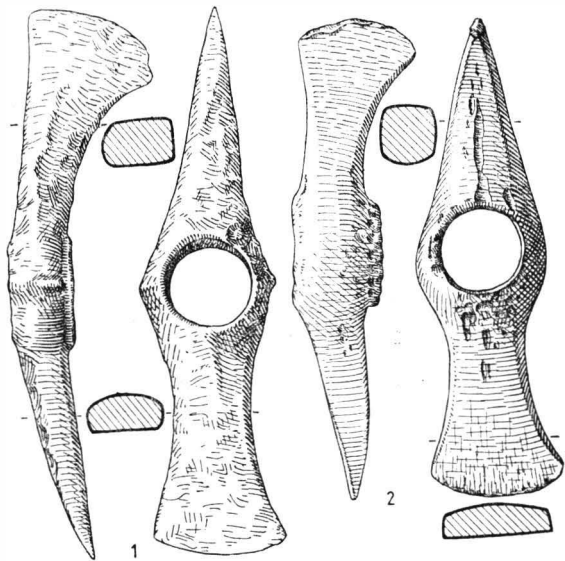
NOI TOPOARE DE ARAMĂ DIN NORD-ESTUL OLTENIEI (II)

DE

GH. I. PETRE-GOVORA

În colecția muzeului Govora Băi, în ultima vreme, a mai intrat o serie de topoare din cupru, descoperite în zona jud. Vilcea, dintre care două exemplare de tipul topoarelor cu brațele opuse, iar alte două cu un tăiș și cu gaură de înmănușare transversală. Dintre topoarele cu brațele opuse, primul exemplar (fig. 1/1) a fost descoperit întâmplător în punctul „La Plutoniér” din com. Prundeni de către muncitorul Gh. Andronie, cu

Fig. 1. Topoare de aramă cu
brațele „în cruce”. 1 Prundeni;
2 Racovița.

ocazia unor săpături în anul 1978. Toporul este bine conservat, a avut inițial o patină de culoare verzuie înlăturată de descoperitor, care a șlefuit și suprafețele ambelor tăișuri. Exemplarul are un profil longitudinal, ușor curbat spre partea inferioară. Tubul de înmănușare are un manșon inelar, ușor accentuat în partea superioară. Dimensiuni: lungime totală 0,21 m, diam. găurii de înmănușare 0,032 m, greutate 0,747 kg.

Cel de-al doilea topor (fig. 1/2) a fost găsit întâmplător de locuitorul Gh. Paroș, pe viroaga unui piriiaș, în punctul „Gruul Lupului” din com. Racovița, prin anul 1960. Piesa își păstrează patina verzuie și cântărește 0,802 kg. Are brațele relativ scurte avînd lungimea totală 0,18 m.

Topoarele de la Prundeni și Racovița, aparțin tipului Jászladány, care, în linii generale, indiferent de varianta lor tipologică, au fost încadrate în perioada corespunzătoare culturilor Bodrogkeresztur și Cucuteni AB și B¹. Toporul de la Prundeni, descoperit în mediul culturii Sălcuța IV de la Orleşti² poate fi încadrat în varianta Orșova³, tipologic având analogii cu piesa de la Obogeni⁴, cu una din piesele de la Coțofenii din

Dos (Dolj)⁵, cu piesa din jud. Olt⁶, cu toporul de la Padina Mare (Mehedinți)⁷ și cu cele două exemplare de la Drobeta-Turnu Severin⁸.

Toporul de la Racovița ar putea aparține variantei Petrești⁹ prezentând analogii și cu piesa de la Dobriceni¹⁰, precum și cu toporul de la Lopadea-Veche (jud. Alba) descoperit în mediul culturii Coțofeni¹¹. Tipologic el poate avea analogii și cu toporul de tipul Tg. Ocna descoperit la Bungetul de Sus (jud. Dimbovița) în mediul aspectului Brătești¹² documentat în ultima vreme până în zona Tigveni din jud. Argeș¹³, ca urmare a mișcărilor tribale din perioada eneolitică, dislocate și împinse în aceste zone de purtătorii culturii Cernavoda I¹⁴.

Dintre topoarele cu gaură de înmănușare transversală pe care le prezentăm, primul (fig. 2/1) a fost decoperit întâmplător tot de locuitorul Gh. Paroș în anul 1970 în punctul „La Răzoare”

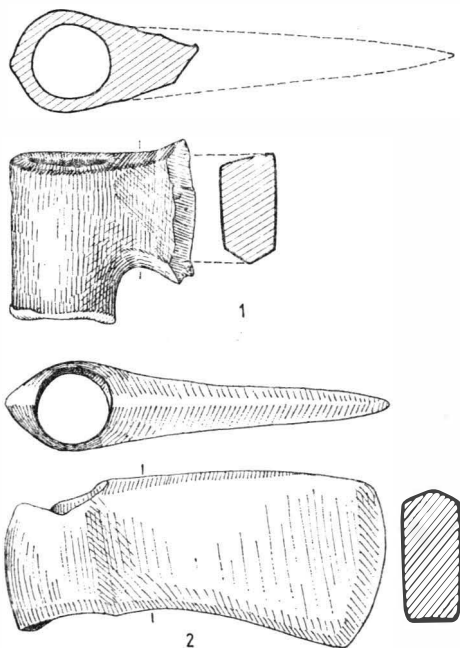

Fig. 2. Topoare de aramă cu gaură de înmănușare transversală. 1 Blănoi-Racovița; 2 Olănești.

¹ Bibliografie selectivă: Al. Vulpe, SCIV, 15, 1964, 4, p. 457-466, idem, *Die Äxte und Beile in Rumänien*, II, München, 1975, p. 45, idem SCIV, 24, 1973, 2, p. 226 și urm.; Fr. Schubert, Germania, 43, 1965, 2, p. 274; Ersilia Tudor, SCIV, 23, 1972, 1, p. 19 și urm.

² Gh. I. Petre, RevMuz, 2, 1969, p. 156.

³ A. Vulpe, SCIV, 24, 1973, 2, p. 224; idem, *Äxte u. Beile...*, II, p. 39 și urm.

⁴ Gh. Petre, SCIVA, 27, 1976, 2, p. 261, fig. 1/1.

⁵ A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 115.

⁶ *Ibidem*, nr. 126.

⁷ O. Toropu, RevMuz, 2, 1965, p. 167, A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 114. Într-o perieghază făcută de autor la inițiativa lui Al. Miulescu din Cortățel, Mehedinți, a fost descoperită în zonă cultura Sălcuța IV în punctele: „La Cișmea”, „Valea Anilor” și „Stupina lui Micioală”.

⁸ *Ibidem*, nr. 112, 113.

⁹ A. Vulpe, *op. cit.*, p. 41.

¹⁰ A. Dumitrașcu și Gh. Manea, SCIVA, 29, 1978, 3, p. 433, fig. 1.

¹¹ A. Vulpe, *op. cit.*, nr. 1501, Valeriu Lazăr, SCIVA, 25, 1974, 1, p. 120 și urm. fig. 2.

¹² Ion Chicideanu, SCIV, 21, 1973, 3, p. 521, fig. 1/2, A. Vulpe, *Äxte u. Beile...*, II, nr. 232.

¹³ Ersilia Tudor, *op. cit.*, p. 52.

¹⁴ P. Roman, Dacia, N.S., 15, 1971, p. 128 și urm. A. Vulpe, *Congr. IX UISPP Nice*, Coll. XXIII, p. 147.

din satul Blănoi, com. Racovița în timpul săpării unei gropi, unde am identificat o așezare de tip Glina, recoltând cu ocazia cercetărilor de suprafață¹⁵ și câteva fragmente ceramice, unele decorate cu motivul găurilor buton.

Toporul mutilat ulterior de către descoperitor a fost masiv, cu lama lată și turnat în formă bivalvă cu partea superioară deschisă. Secțiunea lamei este pentagonală. Reconstituit, toporul pare a fi avut circa 0,17 m lungime. Piesa se încadrează în grupa topoarelor de cupru cu gaură de înmănușare transversală de tipul Dumbrăvioara¹⁶, situate din punct de vedere cronologic la sfârșitul Bronzului timpuriu¹⁷.

Al doilea topor cu gaură de înmănușare transversală, foarte probabil de aramă, provine de la Olănești, punctul „Valea Argelelor”¹⁸.

Piesa este masivă, fiind invelită într-o patină verde-închis cu o porțiune brun-închis pe una din fețe. Lama este ușor curbată, iar spre tăiș se lățește. Secțiunea lamei este pentagonală, cu virful pentagonului în partea superioară, dovedind astfel că toporul a fost turnat într-o formă bivalvă, deschisă în partea inferioară. Piesa a fost în mare măsură finisată, tăișul și muchia tubului de înmănușare fiind prelucrate cu grijă. Lung.: 0,144 m, greutate 0,750 kg.

Toporul de la Olănești este de tip Corbasca¹⁹ ale cărui exemplare, destul de puține la număr, se întilnesc cu precădere în jumătatea apuseană a spațiului carpatodunărean. Pe temeuri de ordin tipologic piesele de tip Corbasca trebuie să fie cel puțin în parte contemporane cu cele de tip Dumbrăvioara, deci să dateze din perioada timpurie a epocii bronzului românesc. Toporul de la Olănești provine deci, probabil, dintr-un mediu cultural Glina, ca și piesa de tip Dumbrăvioara descrisă mai sus.

NOUVEAUX HACHES EN CUIVRE AU NORD-EST DE L'OLTÉNIE

RÉSUMÉ

L'auteur signale la découverte récente de quelques haches de cuivre dans le nord-est de l'Olténie. Deux de ces pièces sont des haches-herminettes du type Jászladány : l'exemplaire de Prundeni (fig. 1/2) peut s'encadrer dans le variante Orșova, tandis que celui de Racovița (fig. 1/1) appartient à la variante Bradu.

Le fragment de hache mis à jour à Blănoi-Racovița (fig. 2/1), dans le cadre d'un établissement de type Glina, se rattache au groupe des haches à collet transversal, du type Dumbrăvioara. La hache d'Olănești (fig. 2/2) est du type Corbasca. Les deux pièces sont très probablement de cuivre. On n'a pas procédé à leur analyse.

EXPLICATIONS DES FIGURES

Fig. 1. Haches-herminettes de cuivre ; 1. Prundeni ; 2. Racovița.

Fig. 2. Haches de cuivre à transversal ; 1. Blănoi - Racovița ; 2 Olănești.

¹⁵ La perieghiza efectuată de noi a luat parte și P. Bardașu de la arhivele statului R. Vilcea.

¹⁶ A. Vulpe, *Arte u. Beile in Rumänien*, I, München, 1970, p. 31.

¹⁷ *Ibidem*, p. 32.

¹⁸ Piesa se află în posesia prof. C. Drăgușin, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru faptul de a ni-l fi pus la dispoziție spre publicare.

¹⁹ A. Vulpe, *op. cit.*, p. 29-30.